

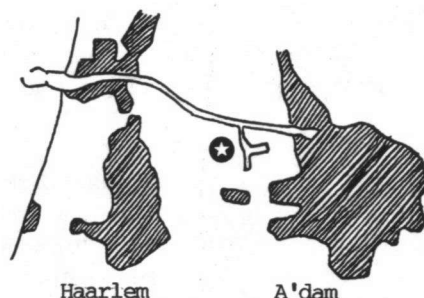
Opspuitterrein Ruigoord nader bekeken

Hans Groot en Guido van Leeuwen

Inleiding

In de jaren 1989 en 1990 is in het kader van het BSP-broedvogelonderzoek van SOVON het verruigde opspuitterrein rond het dorp Ruigoord geïnventariseerd, betreffende de kwartblokken 25-23-3 en 25-23-1 (deels). Het onderzochte gebied "Ruigoord" is gelegen in de Houtrakpolder in de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude. In het noorden wordt het gebied begrensd door het Noordzeekanaal, in het oosten door de Ruigoordweg. De westgrens van "Ruigoord" wordt gevormd door de Machineweg met aansluitende akker- en weidegebieden. Ten zuiden ligt het recreatiegebied van Spaarnwoude (zie ook figuur 1).

Drijfveer voor het schrijven van onderhavig artikel is de onzekere status van het gebied. Door inventarisatiegegevens met betrekking tot broedvogels en planten onder een breder publiek bekend te maken wordt de waarde van het gebied geïllustreerd tegen de achtergrond van de dreigende toekomst. In dit artikel zal met name nader ingegaan worden op de geschiedenis van het gebied, de resultaten van het BSP-broedvogelonderzoek en de toekomst van het gebied. Aangezien in 1990 tevens een floristisch onderzoek heeft plaatsgevonden dat veel interessant materiaal heeft opgeleverd ten aanzien van de huidige plantenrijkdom in het terrein, zal ook daar aandacht aan worden geschonken.

Figuur 1. Ligging van "Ruigoord" binnen de regio Zuid Kennemerland.

Geschiedenis

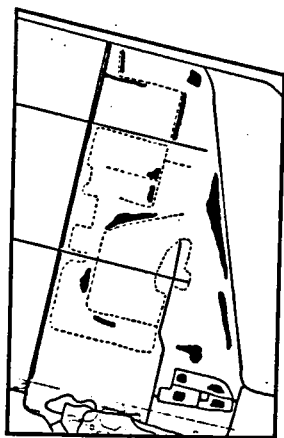
Ontstaan van het gebied

Tijdens de aanleg van het Noordzeekanaal in de 19^e eeuw werden poldergebieden drooggelegd. Het dorp Ruigoord, voor de drooglegging gelegen op een eiland, werd daarna omringd door de Houtrakpolder (gevormd uit zeeklei). Eind jaren vijftig van deze eeuw heeft de gemeente Amsterdam in het kader van de aanleg van het Westelijk Havengebied een deel van de Houtrakpolder opgespoten met zand en slib. Hierdoor is het voormalige eiland Ruigoord niet meer als zodanig herkenbaar. Het lag in de bedoeling om deze opgespoten gronden in te richten als haven- en industriegebied. Doordat deze plannen tot op heden nog niet zijn uitgevoerd, kon het opgespoten terrein zich volgens natuurlijke successie-processen ontwikkelen.

Het zand en slib dat rond Ruigoord is opgespoten, is afkomstig uit zee, zo'n 10 tot 20 km uit de kust voor IJmuiden (de zg. Wijkerrib). Dit zand is arm aan kiemkrachtige zaden en heeft daardoor weinig bijgedragen aan de introductie van plantensoorten in het gebied. Ook de wijze van opspuiten is niet zo gunstig geweest voor de ontwikkeling van plantengroei. Het zand is hoog opgespoten en daarna zeer snel gedraineerd, waardoor de hoogste delen kurkdroog werden. Om verstuiwing te voorkomen is er een deklaag aangebracht van klei en veen. Het opspuiten heeft geleid tot een gebied met verschillen in hoogte en bodemstructuur. De hogere delen hebben een duinachtig karakter en bestaan voornamelijk uit grove bestanddelen, zoals schelpen, fijn grind en grof zand. De lagere delen bestaan uit fijn zand en slibachtige substanties.

Bepalend voor de huidige structuur zijn de activiteiten van een rietsnijder, de heer Van Veen, die het gebied pacht van het Havenbedrijf Amsterdam. In overleg met de consulent Vogelbescherming voor Amsterdam heeft hij van het terrein een "Vrij Vogelreservaat" gemaakt. Elk jaar in de periode januari-april worden de rietvelden gemaaid, waarbij de waterstand beïnvloed wordt middels zelf gegraven afwateringssloten. Ten einde Riet van goede kwaliteit te krijgen wordt vanaf november het overtollige regenwater via greppels naar omliggende sloten afgevoerd. In de loop van het voorjaar worden deze greppels echter afgesloten om het water zo lang mogelijk vast te houden. Desalniettemin droogt het gebied in de loop van de zomer groten-

deels uit, vanwege de relatief goed waterdoorlatende zandbodem. In figuur 2 worden de natste delen in het gebied aangegeven.

Figuur 2. Aanwezigheid van open water en langdurig natte terreindelen.

Ontwikkeling van de vegetatie

Op de hogere drogere delen heeft de begroeiing lang op zich laten wachten. Hier zijn geen bomen aanwezig en er is niet of nauwelijks sprake van een struiklaag. De begroeiing bestaat vooral uit laagblijvende kruiden zoals Kandelaartje, Muurpeper, Hazepootje en Zanddoddegras. In mindere mate aanwezig zijn o.a. Vlasbekje, Jacobs Kruiskruid, Teunisbloem en Kegelsilene. Er zijn nog steeds enkele vrijwel onbegroeide "schelpenvelden" waar pioniers als Smal Vlieszaad en Zandzegge zich thuis voelen. In de vochtige delen is de begroeiing hoger, met als belangrijkste boomsoorten de Grauwe Wilg, Boswilg, Schietwilg en de Ruwe Berk. De struiklaag wordt gedomineerd door Duindoorn en Kruipwilg. In de kruidlaag zijn soorten als Strandduizendguldenkruid, Fraai Duizendguldenkruid*, Sierlijk Vetmuur* en Rode Ogentroost* algemeen. In kleinere aantallen gevonden, maar leuk om te vermelden zijn o.a. Pastinaak, Rolklaver en Wit Vetkruid. Op één plaats is een groepje van tientallen Klavervreters* gevonden, een plant uit de bremraapfamilie die parasiteert op diverse

klaversoorten. Hoewel er in het gehele havengebied tot op heden zo'n 500 plantensoorten zijn gevonden, is dit de eerste vondst van Klavervreter in het gebied.

De lage, natte delen bestaan uit rietvelden met opslag van de drie eerder genoemde wilgensoorten, Ruwe Berk en hier en daar een Zwarte Els. Het meest opvallend is de massaal voorkomende Rietorchis* (ondersoorten Gevlekt en Ongevlekt). Ook in grote hoeveelheden aanwezig zijn Harig Wilgeroosje, Wolfspoot en Watermunt. In kleinere aantallen aanwezig zijn o.a. Kale Jonker, Wilgeroosje, Kattestaart, Moerasdroogbloem en Bleekgele Droogbloem. "Ruigoord" heeft zich derhalve ontwikkeld tot een afwisselend en botanisch interessant gebied.

De planten die gemerkt zijn met een * komen voor op de rode lijst van bedreigde planten. Allen vallen binnen de categorie drie, dat wil zeggen: plant voorkomend in 13-40 atlasblokken en achteruitgang van 25-50%; of voorkomend in 41-225 atlasblokken en een achteruitgang van 25-75%.

Overzicht over een van de nattere terreingedeelten van het waardevolle natuurgebied rond Ruigoord. Foto: Lida van den Heuvel.

Ontwikkeling van de broedvogelbevolking

Over de ontwikkeling van de broedvogelbevolking rondom Ruigoord is weinig gepubliceerd. Het gebied is in eerste instantie gekoloniseerd door de bekende pionierssoorten als sterns, Kluut en plevieren. Een inventarisatie, uitgevoerd tussen 1973 en 1978 in het kader van de avifauna Randstad en Broedvogels, biedt enig inzicht in de broedvogelstand in deze periode. Uit deze atlas blijkt, dat de Kluut (ca. 15 paar), Kleine Plevier (ca. 20 paar), Bontbekplevier (7-10 paar), Strandplevier (2 paar) en Visdief (26-50 paar) de broedvogelbevolking karakteriseerden. Rietvogels als Bruine Kiekendief, Blauwborst en Sprinkhaanrietzanger ontbraken, terwijl Waterral, Rietzanger, Kleine Karekiet en Rietgors in lage dichtheden voorkwamen (VWG Avifauna West Nederland, 1981).

BSP-onderzoek in 1989 en 1990

Methode

Zoals hierboven reeds is vermeld, is het gebied geïnventariseerd volgens de door SOVON en CBS ontwikkelde BSP-methode. De bedoe-ling van deze methode is middels het jarenlang inventariseren van een steekproefgebied gegevens over de aantallen, verspreiding en aantalsverloop van kolonie-, zeldzame en schaarse broedvogels te verkrijgen. Tijdens het broedseizoen wordt met een gebiedskaart in de hand het te onderzoeken terrein (voor de statistische verwerking bij voorkeur een kwart atlasblok) een aantal malen grondig en systematisch doorkruist, waarbij alle territorium- en nestindicerende waarnemingen ingetekend worden. Daarbij wordt rekening gehouden met de tijd waarin een bepaalde soort het best te inventariseren is, zowel in de loop van de dag als tijdens het seizoen. Zo zijn er ochtend- en avondbezoeken te onderscheiden, verspreid over het voorjaar (tabel 1). Bij de avondbezoeken is soms gebruik gemaakt van een cassette-recorder om Waterrallen tot het antwoorden van het afgedraaide geluid aan te zetten.

Om tevens een indruk te krijgen van karakteristieke riet- en moerasvogels is de lijst BSP-soorten aangevuld met Kleine Karekiet, Bosrietzanger en Rietgors. Deze soorten zijn echter op andere wijze onderzocht, nl. via de zg. turfmethode, waarbij het hoogst geturfde aantal zingende vogels tijdens een bezoek

als indicatie dient voor een schatting van het aantal territoria. Het hoogst geturfde aantal zingende vogels dat tijdens een bezoek is vastgesteld geeft een globale indruk van het voorkomen van de soort als broedvogel.

Tabel 1. Bezoekdata en -typen in 1989 en 1990.

<u>Data 1989</u>	<u>type</u>	<u>Data 1990</u>	<u>type</u>
25 maart	ochtend	1 april	ochtend
8 april	ochtend	16 april	ochtend
15 april	avond	21 april	avond
28 april	avond	30 april	ochtend
30 april	ochtend	13 mei	ochtend
6 mei	ochtend	25 mei	avond
19 mei	ochtend	1 juni	avond
19 mei	avond	2 juni	ochtend
3 juni	ochtend	3 juni	ochtend
7 juni	avond	17 juni	ochtend
15 juni	ochtend	19 juni	avond
17 juni	ochtend	15 juli	ochtend

Na het broedseizoen worden de op soortkaarten overgebrachte gegevens geïnterpreteerd. Hiervoor zijn de landelijk gehanteerde interpretatiecriteria gebruikt om het aantal territoria per soort vast te stellen (SOVON, 1986).

Getracht is in beide jaren het gebied zo goed mogelijk te inventariseren. Door de grootte van het gebied (ca. 400 ha.) en de ontoegankelijkheid van sommige delen is het mogelijk, dat enkele territoria aan onze aandacht zijn ontsnapt. Het bleek niet haalbaar om heel "Ruigoord" tijdens één bezoek compleet te onderzoeken. De bezoeken aan het gebied zijn derhalve regelmatig op een ander punt gestart om zodoende de invloed van de grootte van het gebied te minimaliseren. Bovendien is 1989 een soort proefjaar geweest, waarbij het gebied verkend en de methode aangeleerd moesten worden. De nadruk van de bezoeken in dat jaar lag op het gedeelte ten noorden van het dorp.

Resultaten

In beide jaren waren de riet- en ruigtevogels karakteristiek voor de broedvogelbevolking van "Ruigoord". Relatief hoge aantallen werden gevonden van Sprinkhaanrietzanger, Rietzanger,

Kleine Karekiet, Blauwborst en Rietgors. Daarnaast zijn vermeldenswaard het jaarlijkse voorkomen van Bruine Kiekendief, Patrijs, Waterral, Kleine Plevier, Tureluur, Wulp, Kluut, Stormmeeuw, Groene Specht en Baardmannetje. Alleen in 1989 werden territoria vastgesteld van Porseleinhoen, Bontbekplevier en Kwartel. Opvallend in 1990 waren de territoria van Watersnip (2) en Snor (1).

Voor een volledig overzicht van de in de kwartblokken gevonden aantallen verwijzen we naar bijlage 1. Hieronder zullen de drie meest kermerkende soorten nader besproken worden. Het betreft de Sprinkhaanrietzanger, Rietzanger en Blauwborst. De hierbij genoemde dichtheden zijn berekend voor de voor deze soorten geschikte oppervlakte binnen de kwartblokken (ca. 300 ha.). Dit houdt in, dat de akkergebieden niet bij de berekening zijn betrokken.

Sprinkhaanrietzanger

Een opvallende verschijning rond Ruigoord is de Sprinkhaanrietzanger, die vooral wordt aangetroffen in het gebied ten noorden van het dorp. In 1989 werden 23 territoria gelocaliseerd, hetgeen neerkomt op een dichtheid van 0,08 terr./ha. Het tweede jaar werden maar liefst 37 territoria vastgesteld (dichtheid: 0,12 terr./ha.). Waardoor het verschil tussen beide jaren wordt veroorzaakt is niet duidelijk, maar van de Sprinkhaanrietzanger is bekend, dat de aantallen per jaar flink kunnen schommelen (SOVON, 1979). De verspreidingskaarten voor "Ruigoord" staan in figuur 3.

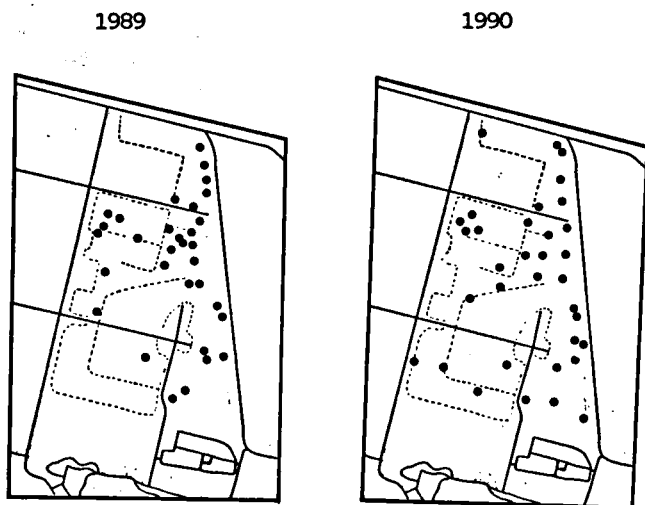

Figuur 3. Verspreiding van de Sprinkhaanrietzanger in 1989 en 1990.

In Noord-Holland wordt de soort voornamelijk gemeld uit de duinstreek, waar normaliter een dichtheid wordt bereikt van rond de 0,02 terr./ha. Tijdens een provinciale milieu-inventarisatie in 1989 zijn in het gehele Westelijk Havengebied meer dan 70 paar vastgesteld, terwijl hier in de jaren zeventig ca 10 paar broedden (Ruitenbeek et al., 1990). Hiermee wordt de toename in en het belang van het Westelijk Havengebied voor de Sprinkhaanrietzanger duidelijk.

Rietzanger

De meeste territoria van de Rietzanger zijn aangetroffen in de struweelrijke rietlanden tussen de Noorderweg en het dorp Ruigoord. Omdat het Riet in de gemaaide percelen in april - wanneer de Rietzangers arriveren - nog niet hoog genoeg is opgeschoten, bevinden de Rietzangers zich alleen in randzones waar het Riet door de aanwezigheid van wilgenstruweel niet wordt gemaaid. De verspreidingskaarten zijn in figuur 4 weergegeven. In Ruigoord worden dichtheden bereikt van 0,11 terr./ha. (32 territoria in 1989) tot 0,12 terr./ha. (36 territoria in 1990).

Figuur 4. Verspreiding van de Rietzanger in 1989 en 1990.

In Noord-Holland worden de meeste Rietzangers aangetroffen in de Zaanstreek, Waterland en het Vechtplassengebied. Zelfs in deze kerngebieden is de omvang van de populatie de laatste vijf jaar gedaald. Een trend die zich in de rest van Nederland nog veel duidelijker aftekent. De oorzaak hiervoor is tweeledig: droogte in de Sahelzone in Afrika, waar Rietzangers overwinteren en ruïen en het verdwijnen van voldoende pleisterplaatsen waar de soort op krachten kan komen tijdens de jaarlijkse trektocht (Ruitenbeek et al., 1990).

Blauwborst

De verspreiding van de Blauwborst concentreert zich in het gebied ten noorden van het dorp met uitlopers naar het gebied ten zuiden van Ruigoord en ten noorden van de Noorderweg. Favoriet zijn de vochtige delen met riet en hogere wilgenstruiken, van waaruit de vogels vanaf maart voluit zitten te zingen en regelmatig hun baltsvlucht beginnen en eindigen. Van belang is verder de aanwezigheid van plekken waarbij sprake is van een kale bodem onder hoog opschietende kruiden, waar Blauwborsten kunnen fourageren. In figuur 5 zijn voor beide jaren de stippenkaarten met de gelocaliseerde territoria gepresenteerd. In 1989 werden 17 territoria gevonden, hetgeen overeenkomt met een dichtheid van 0,06 terr./ha., terwijl in 1990 maar liefst 23 territoria (dichtheid: 0,08 terr./ha.) werden vastgesteld. In de Brabantse Biesbosch bedraagt de gemiddelde dichtheid 1 terr./ha., met maxima van bijna 3 terr./ha. (Meijer en V.d. Nat, 1989).

Figuur 5. Verspreiding van de Blauwborst in 1989 en 1990.

Met name de laatste jaren is de Blauwborst in Noord-Holland in aantal toegenomen van minder dan 5 paar rond 1980 tot meer dan 60 paar in 1989. De belangrijkste gebieden voor de soort in Noord Holland zijn het Westelijk Havengebied met ca 40 territoria en het Zwanenwater met ongeveer 10 paar (Ruitenbeek et al., 1990). In 1990 herbergden deze kerngebieden ca 65 resp. 23 territoria. Als gevolg van het "Biesbosch-effect" gaat de Blauwborst in Noord-Holland dus nog steeds vooruit, waarbij "Ruigoord" een belangrijke bijdrage aan die ontwikkeling levert.

Mede dankzij de ontwikkeling rond Ruigoord kunnen we volop genieten van de Blauwborst. Foto: Piet Münsterman

Discussie

Hierboven is beschreven, hoe het gebied zich heeft ontwikkeld, alsmede het effect van deze successie op de broedvogelbevolking. De huidige vegetatie herbergt vooral riet- en rüigtevogels. Soorten als Blauwborst, Rietzanger, Kleine Karekiet, Sprinkhaanrietzanger en Rietgors komen in relatief hoge aantallen voor.

De Blauwborst is dankzij de verruiging van het gebied toegenomen. In Randstad en Broedvogels zag men de toekomst van dit zeer fraaie vogeltje in West-Nederland niet al te rooskleurig in, vanwege het ongeschikt worden van terreinen door verdere verruiging. Na het verschijnen van de atlas bleek echter, dat de soort vooral in de Biesbosch sterk is toegenomen en andere terreinen wist te koloniseren. Het blijft evenwel zaak, de vinger aan de pols te houden om de vitaliteit van de Blauwborstpopulatie in de gaten te houden.

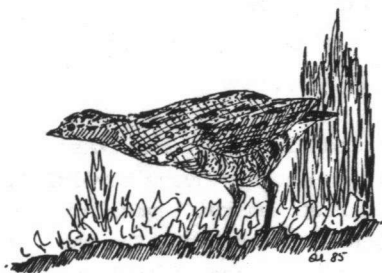
Ook voor de Rietzanger is "Ruigoord" een belangrijk gebied geworden. De waarde van "Ruigoord" voor deze soort kan nog groter worden, wanneer de hoeveelheid overjarig Riet toeneemt als gevolg van aangepast maaibeheer.

Vergeleken met de jaren zeventig heeft zich een flinke populatie Sprinkhaanrietzangers in het gebied gevestigd.

Daarnaast komen in "Ruigoord" tal van schaarse en zeldzame soorten tot broeden. Zo bouwde een ongepaard mannetje Buidelmees in 1988 drie nesten (Van Huijssteeden, 1988). Gezien de vooruitgang die de soort in 1990 heeft gemaakt in Nederland, ligt een definitieve vestiging in de komende jaren in de verwachting.

Door de aanwezigheid van Bruine Kiekendief, Waterral, Kluut, Wulp, Watersnip, Ransuil en Baardmannetje - allen soorten die in onze regio in klein aantal voorkomen of de laatste jaren in aantal afnemen - wordt de waarde van "Ruigoord" extra benadrukt.

Ofschoon op grond van twee jaar broedvogelonderzoek nog weinig gezegd kan worden over het aantalsverloop van de onderzochte soorten, geeft de inventarisatie aan, dat het gebied, zeker regionaal, als rijk en waardevol kan worden bestempeld.

Porseleinhoen. Tekening: Guido van Leeuwen.

Kijkend naar de toekomst

De bestemming in historisch perspectief

Zoals eerder al gezegd, was het de bedoeling het gebied geschikt te maken voor grootschalige industrie. Naar de toenmalige Amsterdamse wethouder Den Uyl krijgt het de naam "Zand van Joop". Het gebied ligt binnen de gemeentegrenzen van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, maar is grotendeels eigendom van de gemeente Amsterdam. In 1969 krijgt het gebied de bestemming "Zeehaven en zeehavenindustrie". Omdat de verwachte vestiging van bedrijven uitblijft, doet burgemeester IJsselmuiden van Haarlemmerliede en Spaarnwoude in 1980 het voorstel om 5000 à 8000 woningen te bouwen bij Ruigoord. Het stadje "Nieuw Ruigoord" moet plaats bieden aan 15000 inwoners. Voor de provincie Noord-Holland en de gemeente Amsterdam is dit echter niet aanvaardbaar. Amsterdam wil kunnen blijven beschikken over de mogelijkheid een tweede insteekhaven (de Afrikahaven) aan te leggen. De provincie meent, dat de plannen te veel afwijken van het geldende streekplan en dat er onvoldoende aanwijzing is dit streekplan te wijzigen. Omdat de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude inziet, dat plannen voor woningbouw voorlopig niet haalbaar zijn, stelt zij in 1984 een bestemmingsplan vast om ongewenste ontwikkelingen in het gebied (aanleg van een zeehaven) tegen te gaan. Gekozen wordt voor de bestemming "(spontane, ruige) dagrecreatie", eventueel in combinatie met produktiebos. Door deze bestemming wordt voorlopig de bestaande situatie in het gebied gelegaliseerd. Indien de mogelijkheid zich voordoet, kan met deze bestemming evenwel vrij gemakkelijk alsnog woningbouw gerealiseerd worden. Het plan haalt het niet bij de Kroon. Het gebied dient bestemd te blijven voor bedrijfsvestigingen en mag geen groenbestemming krijgen, aldus de uitspraak van de Raad van State in 1988. Ook nu is Amsterdam weer de grootste opponent van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude. Zij wenst op geen enkele manier gehinderd te worden in de mogelijkheid tot vestiging van industrie.

Enkele jaren eerder, namelijk in 1985, wordt in een wetenschappelijk rapport geconcludeerd, dat het blijven reserveren van het opgespoten gebied rond Ruigoord voor een mogelijke groei van het Westelijk Havengebied, gezien de vraag naar en

het aanbod van zeehaven- en industrieterreinen niet realistisch is. Aanleg van een produktiebos lijkt de schrijvers van het rapport geschikter als overbruggingsbestemming.

De provincie wijzigt overigens wel haar opvattingen door in het streekplan op te nemen, dat het gebied rond Ruigoord een bedrijfsbestemming krijgt in plaats van een zeehavenindustriebestemming. In hetzelfde streekplan wordt tevens aangegeven, dat de lopende natuurontwikkeling in het Westelijk Havengebied ingepast moet worden bij toekomstige ontwikkelingen.

Vrij snel na haar nederlaag komt de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude met het idee om dan maar een hoogwaardig bedrijvenpark met veel groen aan te leggen rond Ruigoord.

De aanleg van een golfbaan ten zuiden van het opgespoten zand van "Ruigoord" sluit daar volgens de gemeente goed op aan. Onderwijl is er sinds de jaren zestig eigenlijk weinig veranderd: het gebied blijft officieel bestemd voor industrie/bedrijven, terwijl het zich in de praktijk steeds verder ontwikkelt als natuurgebied van formaat.

Aanbevelingen voor de inrichting en het beheer

Gezien de beleidsontwikkelingen in de afgelopen twintig jaar zal de huidige bestemming van het gebied rond Ruigoord (havens/bedrijven) niet snel opgegeven worden. Door het feitelijk ontbreken van bedrijfsvestigingen zien we daarentegen ook, dat zich een zeer bijzonder natuurlijk milieu heeft kunnen ontwikkelen. In die zin zou het gebied zonder meer als natuurgebied bestemd kunnen worden. Maar dit lijkt praktisch gezien moeilijk. De vraag is, in hoeverre er dan toch mogelijkheden zijn voor het behoud en de ontwikkeling van de natuurlijke waarden. Van groot belang is allereerst, dat in het gebied de komende jaren een goed beheer gevoerd blijft worden om de bestaande waarden in stand te houden en zo mogelijk verder te ontwikkelen. Naast de inzet van de huidige rietsnijder zou ook de inzet van vrijwilligers mogelijk zijn, bijvoorbeeld via de Stichting Vrijwillig Natuur en Landschapsbeheer. We kunnen in dit kader verwijzen naar activiteiten van de "Vereniging De Oeverlanden Blijven" bij de Nieuwe Meer in Amsterdam. Door de oeverlanden goed te beheren kon uiteindelijk woningbouw aldaar voorkomen worden.

Daarnaast is het belangrijk, dat de waarde van "Ruigoord" als natuurgebied in grotere kring bekend wordt. Zolang met name op

beleidsniveau (gemeenten en provincie) weinig bekend is omtrent de natuurwaarden van het gebied, zal dit onvoldoende mee kunnen spelen in de besluitvorming. Bij de reclame die voor het gebied gemaakt moet worden, zal op de koop toe genomen moeten worden, dat meer mensen het gebied bezoeken en er wellicht enige verstoring optreedt. Door gepaste inrichtingsmaatregelen kan zelfs dat naar onze mening voorkomen worden.

Toch zal de druk op inrichting van het gebied voor industrie of bedrijven zeer groot blijven. Welk scenario is dan te verkiezen om volledig verdwijnen van het gebied te voorkomen? Industriële activiteiten die aan water gebonden zijn, zullen zich moeten vestigen bij de Amerika- en Australiëhavens in het Westelijk Havengebied, bij voorkeur in gebieden waar de natuur zich nog niet ver heeft kunnen ontwikkelen. De zone bij Ruigoord komt daarvoor niet in aanmerking. Dit gebied zou, mede gezien de noodzakelijke milieuzonering, gereserveerd kunnen worden voor hoogwaardige, niet-milieuvervuilende bedrijven. In hoeverre daar op korte termijn behoefte aan is, is evenwel onduidelijk, maar op termijn zou gedacht kunnen worden aan een gebied met bedrijven en grote groene zones. Dit sluit aan bij de uitspraken in het streekplan, namelijk het inpassen van de lopende natuurontwikkeling. Bovendien zou op deze manier een landschappelijk inpasbare overgang ontstaan tussen het Westelijk Havengebied en het Recreatiegebied Spaarnwoude. De grote groene zones dienen dan te bestaan uit de nu aanwezige riet- en wilgenstruwelen.

Dankwoord

Ten eerste willen we de mensen bedanken die ons hebben geholpen bij het inventariseren van "Ruigoord": Fred Cottaar, Steve Geelhoed, Amon Gouw, Lida van den Heuvel, Martin Hin, Berry van den Hoorn, Evert van Huijssteeden, Pim de Nobel, Marianne Willems en Marianne Zijderveld. Daarnaast gaat speciale dank uit naar Lida van den Heuvel en Evert van Huijssteeden voor hun bijdragen aan dit artikel, betreffende de flora respectievelijk de informatie over bestemming en toekomstig beheer.

Literatuur

- Huijssteeden E. van, 1988. Buidelmees in Zuid-Kennemerland, nestbouw bij Ruigoord in 1988. De Fitis 24 (3); 98-105.
- Meijer R. & J. v.d. Nat, 1989. De Witgesterde Blauwborst (*Luscinia svecica cyanecula*) gered door de Biesbosch? Limosa 62 (2): 67-74.
- Ruitenbeek W. et al., 1990. Broedvogels van Noord Holland. Assendelft.
- SOVON, 1979. Atlas van de Nederlandse broedvogels. 's Graveland.
- SOVON, 1986. Handleiding BSP, Bijzondere Soortenproject (broedvogels).
- Vogelwerkgroep Avifauna West Nederland, 1981. Randstad en Broedvogels. Tilburg.

Hans Groot, J.T. Cremerlaan 72, 2071 SP Santpoort Noord.
 Guido van Leeuwen, Lange Bogaardstraat 8a, 2011 WV, Haarlem.

Bijlage-1. Aantal territoria van de onderzochte soorten
 broedvogels rond Ruigoord in 1989 en 1990.

Kolonievogels en zeldzame broedvogels

<u>Soort</u>	<u>1989</u>	<u>1990</u>
Stormmeeuw	1	1
Bruine Kiekendief	2	1
Porseleinhoen	1	0
Kluut	7	4
Bontbekplevier	1	0-1
Baardmannetje	3	2

Schaarse broedvogels

<u>Soort</u>	<u>1989</u>	<u>1990</u>
Dodaars	2	3
Fuut	3	2-3
Knobbelzwaan	0	1
Bergeend	3	5
Wintertaling	0	1
Slobeend	3	1

Bijlage 1 (vervolg).

<u>Soort</u>	<u>1989</u>	<u>1990</u>
Tafeleend	5	2
Kuifeend	3	6
Torenvalk	1	1
Patrijs	5	3-4
Kwartel	1	0
Waterral	11	6
Kleine Plevier	1	1
Watersnip	0	2
Wulp	4	3-4
Tureluur	2	6
Ransuil	2	2-4
Groene Specht	1	1
Sprinkhaanrietzanger	23	37
Snor	0	1
Rietzanger	32	37
Nachtegaal	1	0
Blauwborst	17	23
Wielewaal	1	1
Putter	0	1

Algemene broedvogels

<u>Soort</u>	<u>1989</u>	<u>1990</u>
Bosrietzanger	14	20
Kleine Karekiet	27	60
Rietgors	30	40